

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Liubljana, torek 19. oktobra 1943

Preis - cena - prezzo L 0'80

Ustanovitev oblasti Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«

Na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«, ki ga tvorijo pokrajine Trst, Ljubljana, Gorica, Furlanija, Istra in Kvarner, vključno s pripojenimi področji Sušaka, Bakra, Cebra, Kastva in Krka, je Gauleiter in državni namestnik dr. Rainer prevzel celotno civilno in javno oblast kot Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«.

Vsa oblastva in javni uradi tega področja so podrejeni Vrhovnemu komisarju.

Vsa civilna oblast, ki jo je do sedaj izvajala nemška oborožena sila, je prešla na urade Vrhovnega komisarja.

Zamena starih obrtnih listov odložena

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani je izdal naslednji razglas:

Ker je zaradi obstoječih razmer postala izvedba naredbe o zameni starih obrtnih listov št. 63 z dne 19. maja 1943. Sl. l. št. 153/45/43 težko izvedljiva, se s čl. 1. odst. 1. te naredbe predpisani rok odloži do nadaljnjega.

Naredba o samostojni monopolni upravi Ljubljanske pokrajine

Šef pokrajinske uprave Ljubljanske pokrajine predsednik gen. Rupnik je izdal naslednjo naredbo:

§ 1. — Državne monopole v smislu zakona o državnih monopolih upravlja v Ljubljanski pokrajini samostojna monopolna uprava Ljubljanske pokrajine, ki je samostojna ustanova, a stoji pod nadzorom šefa pokrajinske uprave.

§ 2. — Na čelu samostojne monopolne uprave stoji upravni odbor, ki ima 6 članov — monopolskih uradnikov. Med temi mora biti ravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani.

Upravni odbor je pristojen za vse posle, ki mu jih daje uredba o samostojni upravi državnih monopolov z dne 25. oktobra 1932.

Poverjeni so mu tudi vsi posli, ki spadajo v pristojnost generalnega direktorja.

§ 3. — Izvrševanje nadzor nad samostojno monopolno upravo ima šef pokrajinske uprave pri monopolni upravi svojega posebnega organa, ki je pristojen za posle, navedene v uredbi z dne 25. oktobra 1932.

Odločbe, ki so po uredbi z dne 25. oktobra 1932 vezane na odobritev, odobruje šef pokrajinske uprave.

§ 4. — Člane upravnega odbora postavlja z odlokom šef pokrajinske uprave ter imenuje enega izmed članov za predsednika.

§ 5. — S pristojnostjo iz § 10. cit. uredb se ustanavlja nadzorni odbor 3 članov, ki jih postavi šef pokrajinske uprave.

§ 6. — V veljajočih monopolnih predpisih navedeni zneski v dinarjih se spreminjajo v lire.

§ 7. — Tej naredbi nasprotujoči predpisi se razveljavljajo.

§ 8. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem, ki sledi dnevno objave v Službenem listu.

Ljubljana dne 12. oktobra 1943.

Dospelost davkov

Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja, da se morajo dne 1. oktobra 1943 za IV. četrtletje

Univ. profesor dr. Henrik Steska:

Uprava v državnih pokrajinah Nemčije

Videli smo, da se Pruska bolj in bolj razkrajja in da je venk deljene prejšnje osrednje kompetence presele na posamezne province, ki se nazivajo upu državnih pokrajin, enako so tudi ostale dežele prejšnje nemške zvezne države postale za izrazite državne pokrajine. Nekatere imajo sicer se svojo posebno deželno vlado, ki pa je za vsako podrejena Reichsstatthalterju, v drugih pa državni namestnik kar neposredno vodi deželno upravo. Pomag pruskim provinc in pa izvenpruskim dežel pa sestavljajo Veliko Nemčijo se ozemlja, ki se izrečno tudi označujejo kot državne pokrajine (Reichsgaue). Tako se zovejo ona ozemlja, ki so bila Nemčiji priključena iz leta 1938. K tem državnim pokrajinam spadajo predvsem dežele bivše avstrijske zvezne države. V teh avstrijskih alpskih deželah so se zavoljo posebne, vsem tem deželami skupne vladarske nise in s tem zaručenega podobnega razvoja deželnih stanov in sličenega ustroja in postopka v osrednjih in srednjih deželnookrajnih uradih v teku stoletij izobličila dokaj enaka, globoko v ljudski tradiciji ukoreninjena načela o upravljanju in državni ureditvi. Umiljivo je tedaj, da si uprava teh državnih pokrajin (Reichsgaue der Ostmark) precej sliči in da ima to ozemlje še sedaj nekaj skupnih ustanov. Meje posameznih državnih pokrajin Vzhodne marke so se deloma izpremenile. Reichsgau Wien obsega poleg prejšnjega Dunaja (Alt-Wien) še okoliše skoro 100 bivših nižje-avstrijskih občin v dunajski okolici (Neu-Wien) in šteje približno 2 milijona ljudi. Reichsgau Niederdonau (Spodnje Obdonavje) obsega preostalo Nižjo Avstrijo, sever Burgenlanda in del južne Moravske in jugovzhodne Češke; Reichsgau Oberdonau (Zgornje Obdonavje) bivšo Zgornjo Avstrijo in del Južne Češke, Reichsgau Salzburg bivšo salzbursko deželo, Reichsgau Tirol und Vorarlberg severno Tirolsko in pa bivšo deželo Vorarlberg, dočim je vzhodna Tirolska (s snediščem v Lienzu) priključena Reichsgau-u Kärnten (Koroško), a Reichsgau Steiermark (Stajersko) se je povečal z južnim Burgenlandom, sodni okraj Aussee pa se je priključil Zgornjemu Obdonavju.

Kakor tako zvanim »deželam« nemške države je tudi vsaki državni pokrajini Vzhodne marke postavljen državni namestnik (Reichsstatthalter), ki ne pazi le kot zastopnik državne vlade, da se državna pokrajina upravlja po smernicah postavljenih od voditelja in državnega kanclerja, mar- zapadli davki plačati najkasneje do 15. novembra 1943.

V poštev pridejo ti davki: zgradarina, pridobnina, rentnina, družbeni davek, davek na neoženjene osebe in pavšalni davek na poslovni promet.

Drugi polletni obrok zemljarine pa dosepa in zapade v plačilo dne 1. novembra t. l.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in pri županstvu občine Ljubljana.

več obenem tudi neposredno vodi državno upravo v pokrajini in pa samoupravne posle državne pokrajine. Kakor državni ministri tudi državni namestniki niso državni uradniki, marveč posebni zapupniki državnega poglavarja. Pokrajinski namestnik ima dva zastopnika, enega za državno upravo v pokrajini (Regierungspräsident = vladni prezident), drugega pa za pokrajinsko samoupravo (Gauhauptmann = pokrajinski glavar). Ker je Salzbursko manjša pokrajina s približno le 260.000 prebivalci, sta tu funkciji vladnega prezidenta in pokrajinskega glavarja združeni v eni osebi.

Urad državnega namestnika se zove Reichsstatthalterei (državno namestništvo) ter opravljajo posle državne uprave načeloma državni uradniki in državni nameščenci (unmittelbare Reichsbeamte und Reichsangestellte), posle pokrajinske samouprave (Gauselbstverwaltung) pa ali državni ali pa lastni pokrajinski uradniki in nameščenci. Državno namestništvo je glede državne uprave obče upravno oblastvo II. stopnje in kot tako državnim ministrstvom podrejeno oblastvo. K poslom pokrajinske samouprave spadajo zlasti skrb za spomenike in muzeje, za vzdrževanje in izgradnjo važnejših deželskih cest, dalje pobijanje ljudskih boleznih, negovanje telovadbe, potem izboljšanje ubožnega skrbstva in mladinske pomoči, vse to z lastnimi finančnimi sredstvi in z lastno upravno imovino. V nekaterih državnih pokrajinah so oddelki in uradi, namenjeni za državne posle povsem ločeni od uradov za pokrajinsko samoupravo, v drugih pa opravljajo posamezni oddelki in uradi obe vrsti poslov.

Vladni prezident vodi nadzor nad vsemi državnimi posli državnega namestništva, a zaradi velikega obsega teh poslov se deli urad na več oddelkov, ki jim načelujejo vobče vladni direktorji. Oddelkov je pet, ki so razčlenjeni v pododdelke. I. oddelek opravlja splošne, notranje in finančne zadeve; v II. oddelek spadajo posli glede ljudskih in glavnih (meščanskih) šol, glede višjih šol (gimnazije in deške in dekliške višje šole) in učiteljskih šol, glede poklicnih (strokovnih nadaljevalnih) in strokovnih šol in sploh glede prosvete; III. oddelek je namenjen zdravstvu in telovadbi, javnemu in mladinskemu skrbstvu, poslovanje IV. oddelka se nanaša na poljedelstvo in naselitev, na gospodarstvo in delo ter na cene, v V. oddelek spadajo zadeve glede visokih in cestnih gradenj, glede vodnega gospodarstva in glede strojništva ter elektrotehnike. Vladnim direktorjem so na pomoč kot referenti in koncipienti višji vladni svetniki, vladni svetniki in vladni asesorji, ki se postavljujejo izmed vladnih referendarjev, t. j. konceptnih pripravnikov, dalje razno- teri strokovni uradniki. Državne posle državnega namestništva opravljajo poleg oddelkov še nekateri drugi uradi kakor višji zavarovalni urad za socialno zavarovanje (Oberversicherungsamt) in deželni gozdarski urad (Landesforstamt).

Dunajska državna pokrajina

(Reichsgau Wien) je nekoliko drugače urejena. Reichsstatthalter vodi tu vso upravo, a zastopa ga v državnih poslih vladni prezident, v poslih občinske samouprave pa zupan (Bürgermeister). Oblastvo državnega namestnika kot vodje državne uprave na Dunaju se deli predvsem na oddelke in nekaj bolj samostojnih uradov (n. pr. Oberversicherungsamt, Wasserstraßendirektion), oblastvo državnega namestnika kot vodje občinske uprave pa na več glavnih oddelkov in na več eksponiranih uradov, kakršna so glavarstva mestnih okrajev (Bezirkshauptmannschaften) in njihovi mnogostevilni izpostavljeni uradi (Amtsstellen der Bezirkshauptmannschaften) v zunanjih okrajih. K poslom dunajske občinske uprave pa ni steti le zadeve, ki sploh spadajo v delokrog občinskih samouprav, marveč ji pripadajo obenem tudi se posli višjih teritorialnih samoupravnih enot, torej posli, ki jih sicer vrši okrožna in pokrajinska samouprava.

Glede nekaterih posebnih poslov pa državno namestništvo ni le pristojno za lastno območje, marveč se razteza delovanje nekaterih namestništev kar na vso Vzhodno marko ali pa na dvoje ali več državnih pokrajin. Tako n. pr. državno namestništvo na Dunaju opravlja za vso Vzhodno marko posle glede statistike (»Statistisches Amt für die Reichsgaue der Ostmark«), glede meroizkustva (mer in števcev), glede punčiranja (preizkušanja čistine in žigosanja izdelkov iz dragih kovin), glede merjenja (deželne meritve in katastra), glede posepevanja obrti, glede stanovanjskega skrbstva in skrbstva za male rentnike; isto državno namestništvo vrši posle obrtnega nadzorstva (nadzora o izvrševanju predpisov za zaščito delavcev) za Dunaj, Spodnje in Zgornje Obdonavje; graškemu državnemu namestništvu pripada obrtni nadzor na Stajerskem in na Koroškem in so mu na nižji stopnji podrejeni ne le obrtni nadzorništvu (Gewerbeaufsichtsämter) v Gradcu in v Leobnu, marveč tudi ono v Celovcu.

V vseh državnih pokrajinah Vzhodne marke z izjemo Dunaja so Reichsstatthalterju kot občemu upravnemu oblastvu srednje stopnje neposredno podrejena deželska okrožja (Landkreise) in mestna okrožja (Stadtkreise). Deželnemu okrožju načeljuje deželski svetnik (Landrat); ta vodi posle

Poučne skupine DAF za inozemce

Zaradi velike zaposlitve inozemskih delavcev v nemških obratih je postalo potrebno, da se stopnjuje njih storitev. V ta namen se bodo v bodoče zaposlovali inozemski delavci primerno njih sposobnostim. Zato pa je potrebno, da se tudi inozemski delavci dobro izučijo. DAF (Deutsche Arbeits-Front) je začela zato ustanavljati tudi inozemske učne skupine, ki poslujejo na podlagi samouprave. V vseh pokrajinah se ustanove šole za izučitev francoskih delavcev, ki se bodo imenovali »Perfectionnement professionelle des travail-

leurs français en Allemagne«. Sposobnim in delovalnim francoskim delavcem se bo na ta način nudila prilika zavzeti vodilna mesta v skupinah in kolonah francoskih delavcev. Nove učne skupine so francoski delavci zelo pozdravili, ker bodo sedaj mogli povečati svoj zaslužek. Inozemski predelavci in voditelji kolon, ki se bodo izučili za zaposlitev v inozemskih delavskih skupinah, so odgovorni nemškimi obratnim vodjem za obnašanje in delo inozemskih delavcev. Namerava se tudi inozemskim nedoletnim mladeničem nuditi potreben pouk, da se bo povečala njih storilnost. (Po »Kärntner Zeitung«.)

Mestna okrožja so one mestne občine, ki so zastran svojega gospodarskega pomena izločene iz deželskega okrožja in torej po eni strani niso podrejeni deželskemu svetniku, marveč neposredno državnemu namestništvu, po drugi strani pa tudi niso vključeni okrožni samoupravi. Načeljuje mestni občini veliki župan (Oberbürgermeister). V Vzhodni marki so mestna okrožja Celovec, Beljak, Gradec, Wiener Neustadt, St. Pölten, Kneams, Steyr, Linz, Salzburg in Innsbruck.

Malo drugače kakor v pokrajinah Vzhodne marke je uprava urejena v državnih pokrajinah Sudentland. Pripadajo tej pokrajini vsa izključno ali pretežno nemška ozemlja bivše Češke, Moravske in Moravske Šlezije; le nekaj manjših obmejnih pasov je priključeni Pruski deželi, Bavarski in Vzhodni marki. Kar šteje Sudentška dežela skoro 3 milijone prebivalcev in je zelo obsežna, so med državnim namestništvom v Reichenbergu in podeželskimi ter mestnimi okrožji vrinjene kot vmesna upravna stopnja še vladni prezidenti (Regierungspräsidenten) treh vladnih okrajev. Ti okraji pa so le ozemlja za državno upravo, da se olajša delo državnemu namestniku, a nimajo samouprave; tudi je vladnemu prezidentu vključen višji zavarovalni urad, ne pa kakor v Vzhodni marki državnemu namestništvu.

Nadaljnji pokrajini Velike Nemčije, ki tudi ne pripadajo nobeni deželi, sta na severovzhodu še državni pokrajini Wartheland in pa Westpreußen, ki imata obe tudi vladne okraje kot vmesno stopnjo.

Nekaj posebnega velja za tako zvano Zapadno marko (Westmark), ki obsega bivši bavarski vladni okraj Pfalz (Rhein-Pfalz) in leta 1935. na osnovi ljudskega glasovanja Nemčiji vrnjeno posarsko ozemlje (Saarland). Na čelu stoji Reichsstatthalter, a njegov obči zastopnik v državni upravi in samoupravi je vladni prezident. Vsa marka šteje skoro 2 milijona ljudi in je deljena na 20 deželskih in 8 mestnih okrožij, a vmesne stopnje med marko in okrožjem ni. Začasno pa je vladni okraj Pfalz vendar še v proračunskem oziru v zvezi z Bavarsko ter v strokovnih vprašanjih še vedno podrejen bavarski deželni vladi in pa Reichsstatthalterju v Bavarskem.

(Dalje prihodnjič.)

Prijavite v Italiji naročeno blago!

Pokrajinski gospodarski svet vabi vse tvrdke, da mu nemudoma prijavijo:

1. vse blago, ki so ga svojim dobaviteljem v Italiji že plačale, pa jim še ni bilo dobavljeno in
2. vse v Italiji naročeno, a še ne plačano blago.

Za vsako izmed gornjih dveh skupin naj tvrdke sporočijo naslednje podatke:

1. naslov tvrdke-dobaviteljice,
2. podrobna navedba vrste blaga,
3. količina blaga,
4. znesek, ki je bil plačan, ter končno
5. dobavni rok, ako je bil dogovorjen.

Važno opozorilo za hišne lastnike

Davčna uprava za Ljubljano-mesto razglasa:

Vsi oni lastniki hiš, ki imajo iz katerega koli vzroka prazna stanovanja ali lokale, se opozarjajo, da prijavijo v smislu člena 40. zakona o neposrednih davkih prazno stanje najkasneje v 14 dneh po izpraznitvi.

Kdor ne vloži prijave v pravočasnem roku, mu bo izvršen odpis zgradarine radi praznega stanja šela od dne, ko bo davčna uprava prejela prijavo.

Prijavo, spisano na taksnem papirju po L. 6.— je oddati pri tej upravi.

Uspeh koroške akcije »Vsak pomaga«

Da se odpravijo razne ovire, ki so onemogočale večje storitve, se je na Koroškem pod geslom »Vsak pomaga« (Jeder tut mit) izvedla v 30 obratih posebna akcija, ki je dosegla popoln uspeh. Izkazalo se je, da se more 25 odstotkov ovir za večje storitve takoj odpraviti, 42 odstotkov teh ovir pa se bo odpravilo v najkrajšem času. Skoraj 70 odstotkov vse storitvenih ovir se torej more odpraviti, ne da bi se morali zahtevati od ljudi večji napori in ne da bi se porabilo več materiala. Nekatero oviro — in teh je 16 odstotkov — se morejo odpraviti le s pomočjo stranke, države in gospodarstva. Vsi ti uradi delajo z verno na to, da padejo tudi te ovire. 14 odstotkov ovir pa se zaenkrat zaradi vojnih razmer ne more odpraviti. Kljub temu pa se bo skušalo tudi te ovire polagoma zmanjšati na najmanjšo mero.

Perje in puh

priporočila

Robert Goli

LJUBLJANA

Šelenburgova ul. št. 3

Obvestila „Prevoda“

Navodila trgovcem za prodajo hranil

Stalno prihajajo pritožbe o nepravilnostih pri razdeljevanju racioniranih živil. Da se to prepreči, dajemo naslednja navodila:

Trgovci in potrošniki naj vedno pazljivo prečitajo vsa navodila in pozive, ki jih objavljamo v časopisu in naj se po njih točno ravnaajo.

Ponavljamo, da v Ljubljani veljajo le živilske nakaznice, ki jih izda Mestno poglavarstvo. Živila se sme dajati le strankam, ki predložijo tudi glavo izkaznice, ter odrezke odreže šele prodajalec. Že odrezani odrezki torej niso veljavni.

Na posamezne odrezke je izdati le ona živila, do katerih opravičujejo odrezki nakaznic in ki so časovno razporejeni. V oktobru velja časovna omejitev le za moko in maščobe. Za prvih 12 dni sta se smela prodajati krušna moka ali kruh le na odrezke s štev. 1—10. Odrezka 11 in 12 veljata samo za koruzno moko. Za drugih 10 dni se deli kruh ali krušna moka na odrezke št. 13—22. Trgovci morajo prodajati pšenično ter rženo ali ječmenovo moko vedno samo v predpisanim razmerju. Vse to velja za navadne pa tudi za dodatne delavske živilske nakaznice.

Za prvi obrok maščob (1 del olja ali 10 dkg trdih maščob) so bili določeni odrezki za maščobe št. 1 do 8, za drugi obrok pa št. 9—16. Lastniki nakaznic brez teh odrezkov še niso upravičeni do nakupa maščob.

Od časovne omejitve so izvzeti bolniški dodatki, dodatki za noseče žene in posebni boni.

Moko ali maščobe na druge odrezke trgovci do nadaljnjega nikakor ne smejo izdajati, četudi bi imeli še zalogo.

Trgovci, ki imajo še koruzno moko na zalogi, naj z njo postrežejo proti odrezkom št. 11 in 12 tudi strankam onih trgovcev, ki je nimajo. Prav to velja za maščobe.

Ko ne bo več reflektantov za koruzno moko na odrezke št. 11 in 12, smejo trgovci, ako potrošnik to želi, postreči tudi na odrezke, ki so že razporejeni za kruh oz. krušno moko in to v običajnem razmerju, t. j. po 225 g na dnevni odrezek.

Opozarjamo trgovce, da smejo postreči z racioniranim blagom samo svojim stalnim strankam. Selitev odjemalcev od trgovca do trgovca povzroča nered v preskrbovanju. Izjeme veljajo samo za blago, za katero to Prevod izrecno odredi, kot v tem mesecu n. pr. za

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Peljsanski nasip 4-6. Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.

prvi obrok maščob ter za koruzno moko.

Trgovci se naj zaradi kazenskih posledic strogo držijo danih navodil. Onim, ki bi ne upoštevali odredb, bo Prevod namreč ustavil nakazovanje racioniranih živil.

Poziv trgovcem, zadrugam in pekam

V uradu na Novem trgu št. 4-II. se bodo delila nadaljnja nakazila za moko, olje in marmelado po naslednjem redu: dne 18. oktobra trgovci od A—Km, dne 19. oktobra trgovci od Ko—O, dne 20. oktobra trgovci od P—Ž, dne 21. oktobra peki.

Ponovno opozarjamo in poudarjamo, da trgovci stranki ne sme oddati blaga na odrezke, ki bi bili že odrezani od nakaznice. Stranka mora ob vsakem nakupu predložiti živilsko nakaznico, tako da odrezke odreže šele prodajalec.

Vsi trgovci in zadruga, ki prodajajo racionirana živila, morajo do 31. oktobra letos predložiti Po-

krajinskemu Prehranjevalnemu zavodu v Ljubljani, Novi trg št. 4-II. soba št. 14, abecedni seznam svojih odjemalcev po družinah, in sicer tako, da navedejo ime družinskega poglavarja in število oseb (vštevši glavarja), ki spadajo v gospodinjstvo. O priliki prodaje živil v prihodnjem tednu imajo trgovci priliko, da zberejo od svojih strank te podatke.

Prodaja moke in maščobe potrošnikom

Potrošniki bodo prejeli pri svojih trgovcih moko na odrezke oktobrske živilske nakaznice št. 23 do 31 za vsak dan po 124 g; od tega polovico pšenične, eno četrtino ržene in eno četrtino ječmenove moke.

Dalje prejme vsak potrošnik skupno 1 del olja na odrezke za maščobe št. 17—24. Oni potrošniki, ki niso upravičeni do nabave trdih maščob, ob tej delitvi še ne doba olja.

Od dne 22. t. m. dalje prejme vsak potrošnik pri svojem trgovcu na odrezek št. 912 po 15 dkg marmelade.

Tem večja je zato dolžnost države, da skrbi za izboljšanje socialnega položaja. Tega se madžarska vlada tudi zaveda, kakor se vidi iz govora industrijskega ministra Bornemisze delavcem strojne tovarne v Diosgyöru. V času, ko mora narod prenasati skupne žrtve, nevarnosti in napore, je potrebno — je izjavil minister — da postane socialna misel, zavest potrebe izravnavanja socialnih razmer skupna last javnosti in vlade. Usoda delavca je neločljivo zvezana s politično usodo dežele. Delavec mora biti prepričan, da bodo vse pridobitve tudi njemu v dobro. Rezultati konjunkturnega dviga ne smejo biti v korist samo posameznikom, temveč mora država poskrbeti, da bodo služili vsem. Samo v primeru, če se bo mogla zagotoviti polna zaposlitev prebivalstva tudi tedaj, ko se bodo nehala vojna naročila, more upati delavec na dvig svojega socialnega položaja. Samo v delovni skupnosti evropskih narodov je jamstvo, da se bo mogel na zdravi podlagi nadaljevati proces industrializacije po načrtih vlade. Samo evropska skupnost pa more jamčiti tudi madžarskemu kmetu zagotovljen odjem njegovih pridelkov ter po cenah, da se mu delo izplača.

Skupna povezanost ne združuje danes samo stanove in razrede v mejah posameznih držav, temveč tudi prostore vse celine. Vsaka država mora gledati na to, da se razvija po lastnih zakonih in v smislu svojih potreb, a tudi v soglasju s potrebami svojih sosedov, s katerimi je zvezana njena usoda. (Po »Südost-Echo«.)

Gospodarske vesti

Opozarjamo vse interesente večernega trgovskega tečaja, da bodo predavanja letos v zgodnjih popoldanskih urah, ko obrati počivajo, v posebnem oddelku pa tudi pozno popoldne, tako da je obisk predavanj vsakemu omogočen. Pouk iz vseh trgovskih predmetov. Vpisovanje do 31. oktobra. Informacije — prospekte daje ravnateljstvo. — **Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2** Zagrebska pivovarna je lani proizvela 70.000 hl piva, od katerega je potrošil Zagreb 40.000 hl. Pivovarna zaposluje 300 delavcev. Ker se je ječmen porablja predvsem za prehrano, ni mogla pivovarna nabaviti toliko ječmena, da bi v polnem obsegu izkoristila svojo kapaciteto. Pivovarna zida sedaj 70,5 m visok dimnik ter novo poslopje za smolarno.

Hrvatska poštna uprava je poskrbela potrebne kredite za nabavo aparature za avtomatično telefonsko centralo v Zemunu. Takšno centralo je Zemun nujno potreboval, ker je bil prej Zemun priključen na beograjsko telefonsko centralo.

Madrid je postal milijonsko mesto, kakor dokazujejo najnovejši statistični podatki. Šest španskih mest ima po nad 100.000 prebivalcev. Na deželi živi približno ena četrtina španskega prebivalstva.

Rudarji 17 ameriških premogovnikov so začeli v četrtek v državi Alabama stavkati. Skupno stavka okoli 6500 rudarjev. Stavka je izbruhnila neposredno po vrnitvi premogovnikov zasebnim družbam. Dosedaj je ameriška vlada vrnila zasebnim lastnikom 1700 premogovnikov.

Vlada na novo proglašene filipinske republike je sklenila, da ustanovi Filipinsko centralno banko, ki bo tudi emisijska banka. Filipinska republika bo imela svojo lastno valuto. Nova banka pa naj tudi skrbi za finančno organizacijo nove države.

Ameriški notranji minister Ickes, ki je pooblaščen za gospodarstvo s kurivom, je izjavil, da bodo Združene države Sev. Amerike v bodoče v večji meri izkoriščale svoje rezerve nafte v inozemstvu, da se varčujejo ameriška domača ležišča. Zlasti se bodo bolj izkoriščala petrolejska polja v Iranu in Iraku.

Novi avstralski državni proračun predvideva 715 milijonov funtov izdatkov. Proračun je za 44 milijonov funtov višji od prejšnjega. Čisti vojni izdatki so se povečali samo za 8 milijonov funtov na 570 milijonov funtov. Angleški listi pišejo, da pomeni tako majhno zvišanje vojnih izdatkov, da je Avstralija na robu svoje finančne moči.

Ljudska in gospodarska sila Madžarske

Po podatkih zadnjega ljudskega štetja na Madžarskem živi v povečani Madžarski 14.679.575 duš, za 2,5 milijona več kakor v letu 1910. V vsem Karpatskem pasu pa se je število prebivalstva v petih državah povečalo v istem času od 61,7 na 72,7 milijona, torej za 11 milijonov ljudi. Gostota prebivalstva se je na tem 963.000 kvadratnih kilometrov velikem prostoru v 20 letih povečala od 64 na 75 prebivalcev na km². Pred vojno je bilo izseljevanje glavni vzrok, da se ni prebivalstvo povečalo v večji meri. Kljub temu pa je bila v Karpatskem pasu gostota prebivalstva za polovico manjša ko v Nemčiji, kjer se je prebivalstvo v zadnjih 20 letih povečalo za 10 milijonov ljudi. V Nemčiji in jugovzhodnih deželah se je torej prebivalstvo pomnožilo za več ko 20 milijonov ljudi, kar je nujno povzročilo velika gospodarsko-politična trenja.

Samo bivša Češkoslovaška in Avstrija sta imeli približno po produkcijski intenziteti podobno gospodarsko strukturo ko Nemčija. Madžarska kot agrarno-industrijska država je zavzemala med Nemčijo, bivšo Češkoslovaško in Avstrijo ter čisto agrarnimi jugovzhodnimi državami nekako vmesno stališče. Živiljenjska ravan zlasti kmetijskega prebivalstva jugovzhodnih dežel je bila zelo nizka. Porast prebivalstva je še v večji meri silila države, da najdejo nove pridobitne možnosti za prebivalstvo. Jasno je, da se more to doseči mnogo laže s sodelovanjem vseh evropskih držav, kakor pa samo v mejah malih narodnih gospodarstev posameznih jugovzhodnih držav. Zlasti še, ker tudi organizacija teh držav še dolgo ni dosegla one višine ko v večjih

srednjih in zapadnih evropskih državah. V tem je tudi globlji smisel evropskega sodelovanja. Upoštevati se tudi mora, da se izseljevanje nikakor ne sme pospeševati, ker se je spoznalo, da je ljudska sila enaka gospodarski sili vsake države. Napredek gospodarstva in kulture je naravnost odvisen od zdrave populacijske politike.

Madžarska javnost je bila zaradi rezultatov zadnjega ljudskega štetja precej razburjena. Prirastek prebivalstva na 1000 oseb je znašal v trianonski Madžarski l. 1936. še 6,1, l. 1938. 5,7 in l. 1942. samo 4,9 ljudi. V povečani Madžarski se je ta odstotek dvignil na 5,5. Umrljivost dojenčkov je v madžarski prestolnici znašala v zadnjih letih približno 10 odstotkov vseh živorojenčev ter se je dvignila koncem septembra 1942 na 20, v provinci pa je mestoma dosegla tudi 23 odstotkov. Vzrok je v epidemičnem obolenju prebavnih organov, v prehitrem naraščanju mest ter v socialnih razmerah (zaradi prehranitvenih in stanovanjskih težav). To potrjujejo tudi druge številke. Po računih Madžarskega zavoda za proučevanje gospodarstva je znašal pred vojno narodni dohodek na Madžarskem na glavo prebivalca 572 pengö, v gospodarskem letu 1942/43 pa samo 474 pengö, če se namreč upoštevajo potrebne korekture cen. Deloma je vzrok v padcu narodnega dohodka, ker je prebivalstvo v novo priključenih krajih mnogo bolj revno ko v trianonski Madžarski. Navzlic zelo povečani industrijski proizvodnji je bila kvota socialnega produkta na glavo prebivalca v povečani Madžarski za 17 odstotkov nižja ko v trianonski Madžarski.

Zahvala

Za vse dokaze sožalja, ki smo jih prejeli ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenelega soproga, dobrega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Wišjak Aleksandra

izrekamo tem potom vsem našo prisrčno zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo č. duhovščini, g. prof. dr. Lušicky Karlu in zdravnikom interne klinike, kakor č. sestram usmiljenkam za vso požrtvovalno pomoč in nego ob boleznih, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku. Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 19. oktobra 1943 ob 9. uri v župnijski cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju sv. Antona.

Ljubljana, dne 16. oktobra 1943.

Zalutjoči rodbini: WISIAK-SAVIČ

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

PRIPOROČA SE

FOTO-STUDIO

FRANJO MAVEC

LJUBLJANA

Miklošičeva c. 6

Elektroinstalacijska dela in popravila izvršuje

elektrotehnično podjetje

Mihelčič Ivan

Zaloga in izdelava električnih kühalnikov, Ilkálnikov znamke „KPT“ itd. ter tovrstna popravila

Ljubljana, Borštnikov trg 1

TELEFON 27-04